ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 10. februára 2011 *

Vo veci C-30/10,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ podaný rozhodnutím Linköpings tingsrätt (Švédsko) z 28. októbra 2009 a doručený Súdnemu dvoru 19. januára 2010, ktorý súvisí s konaním:

Lotta Andersson

proti

Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory K. Schiemann (spravodajca), sudcovia A. Prechal a E. Jarašiūnas,

* Jazyk konania: švédčina.

generálny advokát: Y. Bot,
tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten, v zastúpení: S. Granath, advokat,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Falk a A. Engman, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: M. Muñoz Pérez, splnomocnený zástupca,

— Európska komisia, v zastúpení: J. Enegren, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 10 písm. c) smernice Rady 80/987/EHS z 20. októbra 1980 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (Ú. v. ES L 283, s. 23; Mim. vyd. 05/001, s. 217), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/74/ES z 23. septembra 2002 (Ú. v. ES L 270, s. 10; Mim. vyd. 05/004, s. 261, ďalej len „smernica 80/987“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Lottou Anderssonovou a Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten (úrad dohľadu nad konkurzným konaním) vo veci práva L. Anderssonovej na zaplatenie neuspokojeného nároku vzniknutého z pracovnoprávneho vzťahu k podniku, ktorý sa dostal do konkurzu a ktorého jedným z dvoch akcionárov bola L. Andersson.

Právny rámec

Právna úprava Únie

Smernica 80/987

3 Podľa ustanovenia článku 1 ods. 1 smernice 80/987 sa táto smernica uplatňuje na nároky zamestnancov vyplývajúce z pracovnoprávnych zmlúv alebo pracovnoprávnych vzťahov voči zamestnávateľom, ktorí sa nachádzajú v platobnej neschopnosti v zmysle článku 2 ods. 1 tejto smernice.

4 Článok 10 písm. c) smernice 80/987 stanovuje, že táto smernica nebráni členským štátom v možnosti odmietnuť alebo znížiť povinnosť výplaty nárokov uvedených v článku 3 tejto smernice alebo povinnosť záruky uvedenú v článku 7 tej istej smernice v prípade, keď zamestnanec vlastní sám alebo spolu so svojimi rodinnými príbuznými podstatnú časť podniku alebo prevádzky zamestnávateľa a vykonáva významný vplyv na jeho činnosti.

Smernica 2008/94/ES

5 Keďže bola smernica 80/987 viackrát a podstatným spôsobom zmenená, bola v záujme jasnosti a prehľadnosti kodifikovaná smernicou Európskeho parlamentu a Rady

2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 283, s. 36).

6 Podľa odôvodnenia č. 7 smernice 2008/94:

„Členské štáty môžu ustanoviť obmedzenia zodpovednosti záručných inštitúcií, ktoré by mali byť zhodné so sociálnym cieľom smernice a môžu brať do úvahy rôzne úrovne nárokov."

7 Článok 3 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty prijmú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že záručné inštitúcie zaručia, podľa článku 4 [s výhradou článku 4 – *neoficiálny preklad*], výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov vyplývajúcich z pracovnoprávnych zmlúv alebo pracovnoprávnych vzťahov vrátane výplat odstupného pri skončení pracovnoprávnych vzťahov, ak to ustanovujú vnútroštátne predpisy.

Nároky, ktoré preberie záručná inštitúcia, sú neuspokojenými nárokmi na platby súvisiacimi s obdobím pred, a/alebo, ako je to vhodné, po danom dátume, ktorý určia členské štáty."

8 Podľa článku 7 uvedenej smernice:

„Členské štáty prijmú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že neplatenie povinných príspevkov do vnútroštátnych zákonných systémov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom v čase pred začiatkom jeho platobnej neschopnosti nemá nepriaznivý vplyv na oprávnenie zamestnancov poberať dávky od týchto poisťovacích inštitúcií, pokiaľ príspevky zamestnancov boli zrážané z vyplácanej odmeny."

9 Článok 12 smernice 2008/94 stanovuje:

„Táto smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov:

a) prijímať nevyhnutné opatrenia, aby sa predišlo zneužívaniu;

b) odmietnuť alebo obmedziť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo záručnú povinnosť uvedenú v článku 7, ak sa ukáže, že plnenie tejto povinnosti nie je opodstatnené vzhľadom na existenciu osobitých väzieb medzi zamestnancom a zamestnávateľom a spoločných záujmov, vedúcich ku kolúzii medzi nimi;

c) odmietnuť alebo znížiť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo povinnosť ručenia uvedenú v článku 7 v prípadoch, keď zamestnanec sám alebo spolu so svojimi blízkymi príbuznými bol vlastníkom podstatnej časti podniku alebo podnikateľskej činnosti zamestnávateľa a mal výrazný vplyv na jeho činnosti."

Vnútroštátna právna úprava

10 § 1 ods. 1 zákona o garancii mzdy (lönegarantilagen 1992:497, SFS 1992, č. 497) stanovuje, že štát je zodpovedný za výplaty nárokov zamestnancov, ktoré existujú voči zamestnávateľom, na ktorých bol vyhlásený konkurz vo Švédsku alebo v niektorej inej zo škandinávskych krajín.

11 V zmysle § 7 ods. 1 toho istého zákona v prípade vyhlásenia konkurzu sa výplata z titulu záruky, ktorú poskytuje štát, uplatní na mzdové nároky alebo iné odmeny, ako aj na dôchodky, ktorým sa priznáva právo prednostného uspokojenia na základe § 12 alebo § 13 zákona o právach prednostného uspokojenia (förmånsrättslagen 1970:979, SFS 1970, č. 979).

12 V zmysle § 7a zákona o garancii miezd sa však výplata z titulu tejto záruky netýka zamestnancov, ktorí sú uvádzaní v § 12 ods. 6 zákona o právach prednostného uspokojenia.

13 Podľa § 12 ods. 1 zákona o právach prednostného uspokojenia sa všeobecné privilégium uplatní na mzdové nároky alebo na inú odmenu z titulu zamestnania zamestnanca.

14 § 12 ods. 6 toho istého zákona stanovuje, že ak je úpadca obchodnou spoločnosťou, zamestnanec, ktorý bol sám alebo spolu so svojimi rodinnými príslušníkmi počas šiestich mesiacov pred návrhom na vyhlásenie konkurzu vlastníkom podstatnej časti podniku a mal významný vplyv na jeho činnosť, nemá, pokiaľ ide o jeho mzdu alebo dôchodok, právo na priznanie prednostného uspokojenia.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

15 Linköpings Ridskola AB (ďalej len „Linköpings Ridskola“) podala 23. decembra 2008 návrh na vyhlásenie konkurzu. L. Andersson, žalobkyňa v konaní vo veci samej, ktorá žila s pánom Anderssonom v partnerskom vzťahu od roku 1996 do roku 2008, vlastnila, rovnako ako aj on, 50 % akcií tejto spoločnosti.

16 L. Andersson dostala svoje akcie do daru v roku 2006 a bola zamestnankyňou spoločnosti Linköpings Ridskola od polovice 90. rokov. Bola náhradníčkou za člena jej predstavenstva a bola oprávnená samostatne podpisovať v mene spoločnosti až do času, keď jediný člen predstavenstva, pán Andersson, rozhodol 20. novembra 2008 o odňatí jej podpisového práva.

17 Dňa 12. januára 2009 správca konkurznej podstaty odmietol priznať L. Anderssonovej právo na záruku na jej mzdové nároky z titulu práva upravujúceho záruku výplaty miezd z dôvodu, že vlastnila podstatnú časť predmetnej spoločnosti a vykonávala významný vplyv na činnosti tejto spoločnosti počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu tejto spoločnosti a že jej tak v zmysle § 12 ods. 6 zákona o právach prednostného uspokojenia nebolo možné priznať prednostné právo uvedené v § 12.

18 V rámci svojej žaloby podanej na Linköpings tingsrätt sa L. Andersson domáhala vyplatenia mzdy za december 2008 a za časť januára 2009, ako aj náhrady za nedodržanie výpovednej lehoty a sumy z titulu platenej dovolenky v celkovej výške 138 240 SEK spolu so zákonnými úrokmi. Tvrdí, že sa na ňu vzťahuje prednostné právo podľa § 12 zákona o právach prednostného upokojenia a že sa na jej situáciu nedá uplatniť § 12 ods. 6, lebo aj keď je pravda, že vlastní podstatnú časť Linköpings Ridskola, nemala

v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu žiadny významný vplyv na činnosť tejto spoločnosti a nemohla ju riadiť.

19 Za týchto okolností Linköpings tingsrätt rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je vnútroštátne ustanovenie, ktoré neumožňuje zamestnancovi, aby si uplatnil právo na prednostné uspokojenie (privilégium) na základe toho, že bol sám alebo spolu so svojimi rodinnými príslušníkmi počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu vlastníkom podstatnej časti podniku a mal významný vplyv na jeho činnosť, zlučiteľné s článkom 10 písm. c) smernice… 80/987…?“

O prejudiciálnej otázke

20 Na úvod je potrebné poznamenať, že prejudiciálna otázka sa týka výkladu článku 10 písm. c) smernice 80/987, no ako vo svojich písomných pripomienkach správne uviedla žalobkyňa v konaní vo veci samej, španielska vláda, ako aj Európska komisia, vzhľadom na to, že na predmetnú spoločnosť bol vyhlásený konkurz 23. decembra 2008, pre analýzu konania vo veci samej je relevantnou právnou úpravou smernica 2008/94, ktorá nadobudla účinnosť 17. novembra 2008. Táto smernica kodifikuje smernicu 80/987 a obsahuje v podstate tie isté ustanovenia ako smernica 80/987. Článok 12 písm. c) smernice 2008/94 tak preberá v identickom znení obsah článku 10 písm. c) smernice 80/987.

21 Je preto potrebné preformulovať prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom v tom zmysle, že jej cieľom je určiť, či sa článok 12 písm. c) smernice 2008/94 má vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré vylučuje, aby mal zamestnanec nárok na záruku na výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov z dôvodu, že bol sám alebo spolu s rodinnými príslušníkmi vlastníkom podstatnej časti tejto spoločnosti a mal v nej významný vplyv počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na túto spoločnosť.

22 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že smernica 2008/94 vo svojom článku 3 zavádza povinnosť výplaty neuspokojených nárokov zamestnancov, zatiaľ čo článok 12 písm. c) tej istej smernice dovoľuje členským štátom odmietnuť alebo znížiť túto zodpovednosť v prípade, keď zamestnanec vlastní sám alebo spolu so svojimi blízkymi príbuznými podstatnú časť podniku alebo podnikateľskej činnosti zamestnávateľa a má významný vplyv na jeho činnosti.

23 Článok 12 písm. c) smernice 2008/94 neuvádza žiadnu dobu, počas ktorej musí existovať vlastníctvo podstatnej časti predmetného podniku a významný vplyv na jeho činnosti na to, aby sa uvedená zodpovednosť za vyplatenie odoprela alebo znížila. Na určenie, či toto ustanovenie bráni stanoveniu lehoty šiestich mesiacov, ako je to vo vnútroštátnej právnej úprave relevantnej v konaní vo veci samej, je potrebné preskúmať štruktúru tohto ustanovenia a ciele, ktoré sleduje.

24 V tomto ohľade z odôvodnenia č. 7 a článku 12 písm. a) až c) smernice 2008/94 vyplýva, že zákonodarca si neželá brániť členským štátom, aby si mohli stanoviť obmedzenia zodpovednosti záručných inštitúcií v určitých prípadoch, vrátane tých, ktoré sú uvedené v článku 12 písm. c). Toto posledné uvedené ustanovenie je okrem iného založené na implicitnej právnej domnienke, podľa ktorej zamestnanec, ktorý v rovnakom čase vlastnil podstatnú časť predmetného podniku a mal významný vplyv na

jeho činnosti, môže byť čiastočne z tohto dôvodu zodpovedný za platobnú neschopnosť tohto podniku.

25 Táto možnosť sa však musí preskúmať vo svetle sociálneho cieľa smernice 2008/94, ktorým je záruka minimálnej ochrany pre všetkých zamestnancov v Európskej únii v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa vyplatením neuspokojených nárokov vyplývajúcich z pracovnoprávnych zmlúv alebo pracovnoprávnych vzťahov voči zamestnávateľom, ktoré sa týkajú odmeny za určitú dobu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. septembra 2003, Walcher, C-201/01, Zb. s. I-8827, bod 38 a citovaná judikatúra).

26 Súdny dvor okrem toho už rozhodol, že zavedenie vnútroštátneho pravidla, ktorého cieľom je zabrániť zneužívaniu, nemôže ohrozovať plný účinok a jednotné uplatnenie ustanovení Únie v členských štátoch (rozsudok Walcher, už citovaný, bod 37).

27 Vnútroštátne ustanovenie, ktoré, ako je to v konaní vo veci samej, obmedzuje kategóriu zamestnancov vylúčených z priznania záruky na výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov, ktorí boli vlastníkmi podstatnej časti dotknutého podniku a mali významný vplyv na jeho činnosti počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na tento podnik, neohrozuje ani cieľ článku 12 písm. c) smernice 2008/94, ani sociálny cieľ tejto smernice. Za takýchto okolností totiž nemožno vylúčiť, že zamestnanec, ktorému je odmietnuté priznanie nároku na záruku, môže byť zodpovedný za platobnú neschopnosť predmetného podniku.

28 Na základe vyššie uvedeného je potrebné odpovedať na položenú otázku, že článok 12 písm. c) smernice 2008/94 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré vylučuje zamestnancov z priznania záruky na výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov z dôvodu, že boli sami alebo spolu s rodinnými

príslušníkmi vlastníkmi podstatnej časti dotknutej spoločnosti a mali na jej činnosti významný vplyv počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na túto spoločnosť.

O trovách

29 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 12 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (kodifikované znenie) sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré vylučuje zamestnanca z priznania záruky na výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov z dôvodu, že bol sám alebo spolu s rodinnými príslušníkmi vlastníkom podstatnej časti dotknutej spoločnosti a mal na jej činnosti významný vplyv počas šiestich mesiacov pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na túto spoločnosť.

Podpisy